

Josephine BAKEROVÁ

Tanec jejího života

JULIANA WEINBERGOVÁ

Vstupovala
do paláců králů a královen
i do sídel prezidentů.

ROMÁN

 metafora

Extravagantní zpěvačka a tanečnice, majitelka nočního klubu, válečná hrdinka, zámecká paní, matka dvanácti dětí a nakonec bojovnice za práva černochoů po boku Martina Luthera Kinga – to všechno byla jedna žena. Josephine Bakerová.

Její život byl pestrý a bohatý a nebyla v něm nouze o překvapivé zvraty. I když jí okolnosti nebyly vždy nakloněny, nikdy se nevzdávala. Naopak si vždy šla tvrdohlavě za svým, nepřestávala usilovat o zrušení segregace a zapáleně bojovala za práva obyčejných Afroameričanů. Role, v níž byla stejně významná a úspěšná jako v roli okouzující hvězdy varietních pódíí.

Poutavé inspirativní vyprávění mapuje téměř celý život slavné Pařížanky původem z chudinské černošské čtvrti v St. Louis. Dozvíte se, jak se z obyčejné tanečnice stala miláčkem Města světél, za co získala vyznamenání od slavného generála Charlese de Gaulla, jaké prožívala milostné peripetie i jak dopadl její sen o „duhové rodině“ adoptivních dětí různých barev pleti.

„Krásně vyprávěný životní příběh fascinující osobnosti. Přinesl mi o Josephine Bakerové spoustu nových informací. Napínavý, dojemný a velmi citlivě napsaný.“

– čtenářská recenze, Amazon

JULIANA WEINBERGOVÁ

JOSEPHINE BAKEROVÁ:
Tanec jejího života

JULIANA WEINBERGOVÁ

Josephine
BAKEROVÁ
Tanec jejího života

Přeložila Helena Mirovská

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Josephine Baker und der Tanz des Lebens © 2021 by Juliana Weinberg
Published by Ullstein Buchverlag GmbH, Berlin, Germany
Translation © Helena Mirovská, 2021
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-627-9 (ePub)

ISBN 978-80-7625-628-6 (pdf)

ISBN 978-80-7625-232-5 (print)

I have walked into the palaces of kings and queens
and into the houses of presidents. And much more.

But I could not walk into a hotel in America
and get a cup of coffee, and that made me mad.

Vstupovala jsem do paláců králů a královen
i do sídel prezidentů. A na mnoho dalších míst.

Ale v Americe jsem nemohla jít do hotelu
a dát si šálek kávy, a to mě hrozně rozčilovalo.

Josephine Bakerová

Prolog

St. Louis, Missouri, červenec 1917

Josephine byla k smrti unavená, přesto však nemohla usnout. V kamrlíku bylo dusno a vedro a z těl jejích sourozenců Richarda, Margaret a Willie Mae, s nimiž se dělila o postel, sálalo teplo, takže se potila tím víc. Opatrně, aby ostatní neprobudila, ze sebe stáhla tenkou přikrývku.

V rohu místnosti něco zaharašilo. Na chvilku zvedla hlavu a pátrala po zdroji zvuku. Ošuntělou, levným nábytkem vybavenou místností se mihly dva stíny a rychle zmizely pod postelí. Josephine nechala hlavu klesnout zpátky na proleželou matraci. Krys se nebála.

Bratr Richard jí ve spánku vrazil loktem do žeber, ve vedlejším pokoji pochrupovala její matka Carrie a nevlastní otec Arthur.

Josephine si přitiskla ruce na uši. Ležela tu s otevřenýma očima už několik hodin a věděla, že musí co nejdřív usnout, aby se aspoň trochu vyspala, než ji matka v pět hodin vzbudí. Ještě před začátkem školy musí uklidit u jedněch starých manželů, vynést jim nočník a oškrábat brambory. Naštěstí to nebylo daleko, tihle manželé by-

dleli stejně jako ona a její rodina v Boxcar Townu, černošské čtvrti připomínající slum. Na těch pár dolarech, co Josephine nosila domů, záviselo živobytí rodiny.

„Jsi holt nejstarší, je ti jedenáct,“ říkala Carrie chladně. „To znamená, že máš povinnosti. Potřebujeme, abys nám přispívala, hlavně teď, když je Arthur bez práce.“

Malá Willie Mae, která spala v nohách postele, se pohnula a něco ze spánku zamumlala. K tomu měla Josephine pocit, že slyší ještě něco dalšího – nějaké zvuky zvenčí, možná volání nebo křik? Okamžitě byla zase úplně vzhůru. Ale to se jí určitě jen zdálo, byl to nějaký výplod jejího příliš unaveného mozku. Pevně stiskla víčka a snažila se představovat si něco hezkého, co by jí pomohlo vklouznout do říše snů. Neměla snadný život. Žila s celou rodinou v nuzném baráčku a musela tvrdě pracovat pro cizí lidi, kteří se k ní nechovali vždycky dobře. Na každodenní strasti dokázala na hodinku či dvě zapomenout, jen když se jí podařilo utéct o pár ulic dál na návštěvu k babičce. Babička měla truhlu plnou starých šatů a klobouků a Josephine se o nedělích nadšeně navlékala do rób, které jí byly trochu moc dlouhé, na bujnou černou křtici si nasazovala staromódní klobouky z minulého století zdobené peřím a pořádala představení pro sousedy. Rozpustile tancovala a dováděla, užívala si pozornosti a potlesku pobavených diváků. Byly to jediné okamžiky, kdy si připadala doopravdy šťastná. Kdy měla pocit, že za něco stojí.

Z polospánku ji vytrhl hlasitý zvuk. Znělo to jako výstřel, ale to jí nejspíš jen tak připadalo. Boxcar Town byl tak chudý, že tu nikdo žádné střelné zbraně neměl. Vždyť si zdejší lidé mohli sotva dovolit pár brambor nebo kou-

sek chleba. Posadila se a zaposlouchala se do tmy. A znovu zvuky – tentokrát dozajista výkřiky. Polilo ji horko.

Pak bylo zase ticho. Josephinino hlasitě bušící srdce se uklidnilo. Lidé tu byli všichni chudí a žili namačkaní v těsných prostorech; nebylo neobvyklé, že tu a tam vypukla hádka. Vášně většinou zase rychle vychladly.

Než znovu usnula, zkoušela si představovat, jak tančí v drahém kostýmu na velkém pódiu před zástupy jásajících diváků.

V příštím okamžiku už jí někdo hrubě lomcoval paží, malé sestřičky brečely a bratr Richard si ustrašeně přetahoval deku přes hlavu.

„Vstávat!“ nařizovala jim Carrie. „Všichni, hned!“

Josephine se s námahou snažila udržet oči otevřené a ospale zamžourala na rodiče. „Co... co se stalo...?“

Ty zvuky prořezávající noční ticho byly nepochybně výstřely. Carrie neodpovídala. Ohlušující rámus a křik spousty lidí, zvedající se jako vlna, hovořily samy za sebe. Přepadení čtvrti. Carrie prudce vytáhla Willie Mae z postele a posadila si ji na bok, Margaret táhla za ruku za sebou. Otčím uchopil Richarda a Josephine železným stiskem za ruce a vlekl je k zadním dveřím. O Josephininy bosé nohy se otřela krysa.

„Ven, rychle ven, dělejte,“ pobízela je Carrie roztrěseně, a ještě než domluvila, přiletěla oknem z ulice hořící pochodeň. Josephine se nechápavě zastavila a chvíli zírala, jak plameny zběsilou rychlostí stravují dřevěnou podlahu.

„Pospěš si, Tumpy,“ oslovila ji Carrie naléhavě jménem, jež používala, když byla Josephine ještě úplně malá, „než bude celej barák v plamenech.“

Josephine se od ohně nedokázala odtrhnout. Na okamžik jí připadalo, že za oknem zahlédla bílou tvář zkřivenou do nenávistného úšklebku. Rodiče ji se sourozenci vystrkali zadními dveřmi na uschlý trávník za domkem, tam se všichni schovali do hustého křoví a plni zděšení spatřili, že domy hoří v celé ulici. Noční vzduch byl prosycený hustým a štiplavým kouřem.

Josephinini sourozenci střídavě kašlali a vzlykali. Jen ona neplakala. Vytřeštěnýma hnědýma očima skrz meze-ry mezi domy oněměle pozorovala ohromný dav bílých mužů, jak se valí ulicí. Řvoucí horda třímala v rukou pochodně a pušky. Lidé o překot prchali ze svých obydlí a volali o pomoc, noci šlehaly výstřely. Tu a tam někdo zavyl jako poraněné zvíře.

„Dál,“ supěla Carrie a ochrannitelsky ovinula paže kolem svých dětí. „Musíme dál, jinak nás tu najdou.“

S Arthurem napůl táhli, napůl nesli menší děti do husté spleti stromů a křoví na kraji Boxcar Townu, aby se tu schovali. Pod bosýma nohama jim šustila tráva, stejně jako pod nohama několika sousedů, kteří v malém lesíku rovněž hledali útočiště.

Josephine je pomalu následovala. Znovu a znovu se otáčela za masakrem, který se v její čtvrti rozpoutal. V chudobných dřevěných chatrčích syčely a praskaly plameny, střechy se hroutily. Příbytky stovek sousedů se nenávratně rozpadaly. Všechno to málo, co zdejší lidé vlastnili, spolykal oheň.

„Zničí nám dům...!“ Margaret křičela a plakala, až se třásla po celém těle.

Carrie ji přitáhla k sobě a snažila se ji uklidnit. „Pšt, holčičko, ne tak nahlas, jinak na nás přijdou.“

„Proč?“ šeptala Josephine. Připadala si jako ochromená, neschopná pochopit, co se to dnes v noci odehrává.

Arthur si přešel rukama od sazí po vlhkém obličej. „Běloši nás prostě nenávidí. Jako kdybychom nebyli lidi jako oni.“

Josephine pořád ještě strnule upírala pohled na chatrče v plamenech. Cítila na kůži žár ohně a slyšela zoufalé výkřiky těch, kdo své příbytky nestihli včas opustit nebo je zasáhly výstřely. „Ale proč, Arthure?“

„Netuším,“ odpověděl otčím zasmušile. „Možná mají strach, že jim vezmeme práci. Přitom jsem sám za poslední roky na žádnou práci nenarazil.“ Klesl na kolena, přitiskl si ruce k očím a tiše se rozplakal.

Josephine si objala tělo rukama, jako by navzdory sálajícímu žáru plamenů mrzla. Jako v mlze slyšela svou rodinu a sousedy vzlykat a bědovat. Jejím nitrem cloumaly vztek, nepochopení a strach, stravující jako oheň, černé jako popel přinášený lehkým větříkem. Jak to, že jimi tak opovrhují, proč je považují za tak méněcenné? Vždyť už beztak patřili k těm nejchudším z chudých, a dnes v noci přišli i o tu poslední trošku majetku a o střechu nad hlavou. Poslední zbytky důstojnosti se rozplývaly v hustém kouři všude kolem.

Josephine bylo sice teprve jedenáct let, ale měla nejasné tušení, že ji zvěrstva, jichž dnes byla svědkem, budou ve snech pronásledovat ještě dlouho.

Část I: Černá Venuše (1925–1936)

I ran away from home. I ran away from St. Louis, and then I ran away from the United States of America because of that terror of discrimination, that horrible beast which paralyzes one's very soul and body.

Utekla jsem z domova. Utekla jsem ze St. Louis a pak jsem utekla ze Spojených států amerických, kvůli tomu teroru diskriminace, té příšerné bestii ochromující samotnou duši i tělo.

Josephine Bakerová

